

Kort og godt om Stormøder

Genoprettende ret – retfærdig genopretning

1. Problemstilling

Regeringen vil gennemføre en reform af indsatsen mod ungdomskriminalitet. Det nye system skal fremme en mærkbar konsekvens, når unge begår noget kriminelt. Der skal være større spillerum til at skræddersy den sanktion, som er mest effektiv i den konkrete sag. Systemet skal også virke i forhold til børn under 15 år.

Udviklingen i ungdomskriminalitet har været rigtig positiv i de senere år, men DKR er altid parat til at se på, hvordan vi yderligere kan styrke indsatsen. Vi vil derfor gerne byde ind med, hvordan vi griber mest effektivt ind over for den lille gruppe, som begår alvorlig kriminalitet. DKR har i et notat til justits- og socialministrene i december 2015 udpeget en række relevante indsatsområder.

2. Budskab

DKR anbefaler, at man griber ind tidligt og helhedsorienteret. Der er bedst muligheder for at skabe forandring for barnet, når udfordringerne stadig er spæde. Kriminalitet optræder ofte hos personer med multiproblemer (for utydelige voksenrelationer, hashmisbrug, psykiske eller mentale udfordringer el. andet), hvorfor der er bedst muligheder for at skabe en ny retning for barnets liv, hvis man kan tage alle disse forhold i betragtning, når man skal finde en reaktion.

DKR peger (blandt andet) konkret på stormøder.

- Vi peger på denne model, fordi der er fundet positive virkninger af indsatser med genoprettende ret på ny kriminalitet.
- Ofrene er mere tilfredse ved genoprettende ret end ved almindelige straffeprocesser.
- Der er i forskningen fundet generel opbakning i befolkningen til at anvende genoprettende ret overfor kriminalitet.

3. Baggrund og fakta

DKR og TrygFonden har i december 2015 offentliggjort en opsamling af viden om genoprettende ret, som KORA har foretaget. I opsamlingen er fundet to hovedmodeller: VOM, hvor gerningsmand og offer møder hinanden og Stormøder, hvor der yderligere deltager personer fra gerningsmandens professionelle og private netværk (og eventuelt fra offerets).

Stormøder anvendes i Norge og i Nordirland.

I Norge har man udviklet en stormøde-model med 3 elementer:

- Konfrontation
- Ungdomsplan
- Opfølgningsteams.

Konfrontationen

Formålet med mødet er, at gerningsmanden skal påtage sig ansvaret for sin handling og for genopretningen. For offeret er formålet at gerningsmanden skal høre, hvordan offeret oplevede situationen, modtage en undskyldning og formulere ønsker til relevante og passende reaktioner på krænkelser.

Ungdomsplanen

Planen er resultatet af processen, hvor parternes aftale om reaktion, suppleres med reaktioner, der findes sammen med de professionelle og gerningsmandens netværk (fx en onkel, der kan give fritidsjob på sit værksted eller en fætter, der kan køre til fodboldtræning). På denne måde kommer gerningsmandens netværk til at støtte op om reaktionen.

Opfølgningsteams

Det professionelle netværk følger arbejdet med at føre planen ud i livet og tager initiativer, hvis der er afvigelser.

Den almindelige domstolsproces, kan forekomme fremmedgørende og upersonlig. Det kan gøre det nemmere at distancere sig fra processen. Straffen kan mod hensigten komme til at give prestige i kriminelle miljøer.

Stormøder kan både bruges på justitsområdet og på det sociale område og dermed over for børn over og under den kriminelle lavalder.

4. For og imod

For taler:

- Modellen tilgodeser alle de hensyn, som regeringen ønsker at adressere
- Der må antages at være et samlet kriminalitetsreducerende potentiale ved at sætte ind med denne model tidligt i børns kriminelle karriere
- Anvendt som alternativ til straf kan modellen være kosteffektiv i forhold til domstolsbehandling
- Der er positiv interesse for stormøder i praksisfeltet (SSP-Samrådet)

Imod taler:

- Der skal opbygges et helt nyt system for at kunne arbejde med denne model systematisk og ensartet, hvilket kan være kostbart
- Det ville være mest hensigtsmæssigt at starte med et pilotforsøg – eller flere med henblik på at vurdere effekten i Danmark og den mest hensigtsmæssige tilrettelæggelse
- Modellen kan ikke løse udfordringer med børn, der begår alvorlig kriminalitet i senere faser af deres kriminelle karriere.

5. Konklusion

Stormøder er en meget lovende indsats, der har potentiale til at reducere ungdomskriminalitet og som endnu ikke for alvor er taget i brug i Danmark.